

DT-1601100102041000 Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) (CBCS) (W.E.F. 2016) Examination

April - 2022

Sanskrit : CCT - 10

(Vedang - Nirukta A - 7 Siksa Niyatchhand) (Old Course)

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના / Instructions :

(૧) દરેક પ્રશ્નનાં ગુણ સરખા છે.

(1) Each question carries equal marks.

(૨) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

(2) Figure to right indicate full marks.

૧ (અ) નીચેના બે વાક્યોને સંદર્ભ સહિત સમજાવો : ૭

1 (a) Explain **two** following sentences with reference to the 7
context :

(1) ताः त्रिविधाः ऋचः । परोक्षकृताः प्रत्यक्षकृताः आध्यात्मिक्यश्च ।

(2) एवम् उच्चावचैः अभिप्रायैः ऋषीणां मन्त्रदृष्टयः भवन्ति ।

(3) तिस्रः एव देवताः इति नैरुक्ताः ।

(4) यत्तु संविज्ञानभूतं स्यात् प्राधान्यस्तुति तत् समामने ।

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનો આવશ્યક સમજૂતી સાથે અનુવાદ કરો : ૭

(b) Translate with necessary explanation any **two** of the 7
following verses :

(1) अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि पाणिनीयं मतं यथा ।

शास्त्रानुपूर्वं तद् विद्याद् यथोक्तं लोकवेदयोः ॥

(2) माधुर्यमक्षरव्यक्तिः पदच्छेदः तु सुस्वरः ।

धैर्यं लयसमर्थं च षडेते पाठका गुणाः ॥

(3) छन्दः पादौ तु वेदस्य हस्तौ कल्पोऽथ पठ्यते ।

ज्योतिषामयनं चक्षुर्निरुक्तं श्रोत्रमुच्यते ॥

(4) चाषस्तु वदते मात्रां द्विमात्रं चैव वायसः ।

शिखी रौति त्रिमात्रं तु नकुलस्तवर्धमात्रकम् ॥

- ૨ (અ) નીચેના બે શબ્દોનાં યાસ્કાનુસાર નિર્વચન આપો : ૭
- 2 (a) Give etymology with reference to Yaska **two** of the following : 7
- (1) અગ્નિઃ ।
- (2) મિથુનઃ ।
- (3) જગતી ।
- (4) માતરિશ્વાન્
- (બ) નીચેના બે છંદોનાં લક્ષણ આપી તેનું બંધારણ સોદાહરણ સમજાવો : ૭
- (b) Define any **two** metres of the following and explain their structure with illustration : 7
- (1) માલિની ।
- (2) શશિકલા ।
- (3) પૃથ્વી ।
- (4) વિયોગિની ।
- ૩ દેવતાઓની સંખ્યા અને આકાર વિશે યાસ્કનું ચિંતન જણાવો. ૧૪
- 3 Describe the thought of Yaska about દેવતાનાં સંખ્યા આકારશ્ચઃ । 14
- અથવા / OR**
- ૩ પાણિનીય શિક્ષામાં દર્શાવેલાં અધમ પાઠકનાં લક્ષણો જણાવો. ૧૪
- 3 Describe અધમપાઠક લક્ષણાનિ according to પાણિનીય શિક્ષાઃ । 14
- ૪ પ્રસ્તાર પ્રત્યયને સમજાવી તેના પ્રકારો વિશે માહિતી આપો. ૧૪
- 4 Explain 'પ્રસ્તાર પ્રત્યય' and give detail about its type. 14
- અથવા / OR**
- ૪ 'અર્ધસમવૃત્ત' અને 'વિષમવૃત્ત' છંદોને વ્યાખ્યા આપી સમજાવી તે બંને વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો. ૧૪
- 4 Explain with definition the અર્ધસમવૃત્તછન્દાસિ and વિષમવૃત્તછન્દાસિ and clarify the difference between અર્ધસમવૃત્તછન્દાસિ and વિષમવૃત્તછન્દાસિ । 14
- ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
- 5 Write short note on any **two** of the following : 14
- (1) દેવતાનાં ભક્તિસાહચર્યમ્ ।
- (2) વર્ણાનાં આખ્યંતર બાહ્યપ્રયત્નાઃ ।
- (3) દણ્ડકઃ ।
- (4) અધ્વાપ્રત્યયઃ ।